

УДК 372.881.1
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-3-32>

Наталія ЯКОВЕНКО,
orcid.org/0000-0003-2587-8047
старший викладач кафедри іноземних мов
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) natasha.yakovenko@gmail.com

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ВВНЗ ЧЕРЕЗ ЗАСВОЄННЯ ФАХОВОЇ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ

Стаття присвячена огляду специфіки формування іноземномовної професійної компетентності майбутніх фахівців військової справи через засвоєння фахової іноземномовної лексики, обґрунтування доцільності приділення особливої уваги вивченню професійної термінології. Визначено, що володіння фаховою термінологією – показник ґрунтовності підготовки спеціаліста, його конкурентоздатності на сучасному ринку праці, яка вважається сформованою, якщо майбутній фахівець використовує іноземну мову, щоб самостійно отримувати й розширювати свої знання і досвід. Розглянута низка особливостей вивчення термінологічної лексики в немовних ВВНЗ, та зазначено, що спостерігається усвідомлення викладачами переваг інтерактивних методик викладання, де курсант працює як самостійно, так і в парах або групах над різноманітними видами вправ, є здатним до взаємодії та активного спілкування. Зазначено, що одним із питань навчання іноземної термінології військового фаху є накопичення мовного матеріалу та розвиток навичок використання лексичних одиниць. Виявлено, що під час роботи з професійними текстами виникає низка лінгводидактичних проблем, яким варто приділяти увагу. Зокрема, окреслено питання відбору термінів, нарощення активного і пасивного запасу термінологічних одиниць, визначення обсягу військового словника, необхідного для передачі конкретної фахової інформації. Окреслені можливі види вправ, які сприятимуть покращенню вивчення фахової лексики. Визначено, що ефективне читання іноземномовної літератури за спеціальністю сприятиме критичному осмисленню та творчому застосуванню отриманої інформації під час професійно орієнтованого спілкування англійською мовою. Узагальнено, що цілком осмислене вживання термінологічної лексики призведе до підвищення конкурентоздатності майбутніх офіцерів на сучасному ринку праці та сприятиме формуванню та вдосконаленню в майбутніх фахівців військової справи навчально-пізнавальних умінь і навичок оперування науковими термінами. Доведено, що володіння фаховою термінологією – показник ґрунтовності підготовки спеціаліста.

Ключові слова: методика викладання, іноземномовна професійна компетентність, іноземномовна фахова лексика, система вправ.

Nataliya YAKOVENKO,
orcid.org/0000-0003-2587-8047
Senior Teacher at the Department of Foreign Languages
National Academy of the National Guard of Ukraine
(Kharkiv, Ukraine) natasha.yakovenko@gmail.com

SPECIFICITY OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMPETENCE OF HIGH SCHOOL CADETS THROUGH THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE VOCABULARY

The article is devoted to the review of the specifics of the formation of foreign language professional competence of future military specialists through the mastery of professional foreign language vocabulary, justification of the expediency of paying special attention to the study of professional terminology. It is determined that mastery of professional terminology is an indicator of thorough training of a specialist, his competitiveness in the modern labor market, which is considered to be formed if the future specialist uses a foreign language to independently obtain and expand their knowledge and experience. A number of features of studying terminological vocabulary in non-language universities are noted and it is noted that teachers are aware of the benefits of interactive teaching methods, where the cadet works both individually and in pairs or groups on different types of exercises, is able to interact and actively communicate. It is noted that one of the issues of teaching foreign terminology of the military profession is the accumulation of language material and the development of skills in the use of lexical items. It was found that when working with professional texts there are a number of linguodidactic problems that should be paid attention to. In particular, the issues of selecting terms, increasing the active and passive stock of terminological units, determining the amount of military vocabulary required for the transfer of specific professional information are outlined. Possible types of exercises that will improve the study of professional

vocabulary are outlined. It is determined that effective reading of foreign literature in the specialty will promote critical thinking and creative application of the information obtained during professionally oriented communication in English. It is generalized that the well-meaning use of terminological vocabulary will increase the competitiveness of future officers in the modern labor market and contribute to the formation and improvement of future military specialists educational and cognitive skills in operating with scientific terms. It is proved that mastery of professional terminology is an indicator of thoroughness of specialist training.

Key words: *teaching methods, foreign language professional competence, foreign language professional vocabulary, system of exercises.*

Постановка проблеми. Зміни в вищій освіті є постійним і всеохоплюючим процесом. Цей процес є необхідністю, оскільки освіта має бути гнучкою для впровадження інновацій, щоб задовольнити потреби суспільства, що швидко змінюється. Більш за все це стосується військової професії. Актуальність теми зумовлена тим, що професія офіцера є особливою професією. Завдяки своїй специфіці ця професія ставить дуже високі вимоги до моральних якостей людини, її підготовки та професійних здібностей. Професійну компетентність майбутнього офіцера можна представити як якісну характеристику особистості фахівця, що включає систему науково-теоретичних знань, у тому числі спеціальних знань у галузі військової науки, особливо це стосується володіння іноземною мовою.

Володіння фаховою термінологією – показник ґрунтовності підготовки спеціаліста, його конкурентоздатності на сучасному ринку праці, тому її засвоєння є однією з важливих проблем сучасної педагогічної освіти, яка пов'язана з формуванням та вдосконаленням у майбутніх офіцерів навчально-пізнавальних умінь і навичок оперування науковими термінами, підвищенням пізнавальних здібностей під час вивчення фахових та спеціальних дисциплін. З огляду на виняткову роль лінгвістичної термінології у професійній діяльності майбутнього військового, важливим є пошук нових методів та організаційних форм навчання з означеної проблематики.

Мета статті – охарактеризувати специфіку формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців військової справи через засвоєння фахової іншомовної лексики.

Аналіз досліджень. Важливий внесок у розробку питань формування професійної термінологічної компетентності зробили Д. Бобова, З. Гирич, Н. Голуб, Г. Онуфрієнко, І. Дроздова, М. Гуць. Збагачення мовлення майбутніх фахівців професійно орієнтованою лексикою досліджували Б. Глухов, Є. Копіца, Л. Прокопенко. Аналіз досліджень про різні шляхи підвищення ефективності навчання курсантів військових ВНЗ іншомовної фахової лексики таких науковців, як М. О. Бурлаков, О. І. Дуда, Т. Г. Клепікова, Н. І. Полякова, П. І. Сердюков,

Т. О. Яхнюк та ін., дав змогу розглянути та дослідити особливості таких об'єктивних факторів навчального процесу, як відбір і організація лексичного матеріалу, типологію вправ, які суттєво впливають на успішність оволодіння лексичними навичками, зокрема термінологією за фахом. Визначення поняття «термін» можна знайти у наукових працях багатьох як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. С. Фоломкина трактує термін як «слово або словосполучення, яке слугує для точного вираження поняття, характерного для певної галузі знань, виробництва або культури, і обслуговує комунікативні потреби цієї сфери діяльності» (Фоломкина, 1997: 7). Саме тому в процесі вивчення англійської мови за фахом перед курсантами постає завдання засвоєння і опанування як загальнонавчаних термінів і понять, так і фахової лексики. Курсанти мають гідно оцінювати можливість кар'єрного росту, який нині неможливий без вивчення іноземної мови як загального вжитку, так і за фахом, а для цього вкрай необхідно оволодіти величезною кількістю професійних термінів, ідіом, фразеологічних висловів і стандартних фраз, які у професійному спілкуванні використовуються військовими.

Виклад основного матеріалу. Курс іноземної мови професійного спілкування дає змогу:

– сприймати інформацію фактичного характеру іноземною мовою на слух та розуміти прості повідомлення, пов'язані із ситуаціями виживання та повсякденними ситуаціями на робочому місці, коли мовлення чітке і стандартне, а також розуміти опис людей, місць та предметів та розповіді про сучасні, минулі і майбутні події в основному;

– здійснювати спілкування в повсякденних робочих ситуаціях; починати, підтримувати та закінчувати короткі бесіди, задаючи і відповідаючи на прості запитання; надавати детальну біографічну інформацію, описувати людей, місця та предмети простими реченнями; надавати прості повідомлення про поточну, минулу та майбутню діяльність;

– робити підготовлену тематичну презентацію іноземною мовою, самостійно добираючи матеріал і використовуючи довідкову літературу та ресурси Інтернету;

– працювати з іншомовними джерелами і одержувати необхідну в інформацію, пов'язану з повсякденними робочими ситуаціями з письмових матеріалів із використанням словника;

– розуміти під час читання прості автентичні тексти, пов'язані з повсякденними робочими ситуаціями;

– надавати в письмовій формі інформацію про особисті та повсякденні робочі справи, складати коротку робочу кореспонденцію – нотатки, листи, листівки, телефонні повідомлення, запрошення, а також заповнювати реєстраційні форми;

– надавати опис людей, місць та предметів, інформацію про минулі, поточні та майбутні події простими реченнями.

Одним із важливих завдань іншомовної освіти є сформувати вміння й навички вільного вираження думок і почуттів в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі) і в різних сферах спілкування (особистісній, публічній, освітній), оволодіти культурою мовлення, тобто виробити комунікативну компетентність особистості майбутнього офіцера. Останнім часом у навчанні майбутніх офіцерів та формуванні їхньої професійної, комунікативної компетентності застосовується компетентнісний підхід. Компетентнісний підхід – це підхід, що акцентує на результатах освіти, причому в якості результату розглядається не сума засвоєної інформації, а спроможність людини діяти в різних проблемних ситуаціях (Бородіна, 2007: 2). За стандартами НАТО майбутній офіцер має оволодіти комунікативною іншомовною компетенцією так, щоб це дало йому змогу чітко висловлювати свою думку, захищати власну позицію, стверджувати або заперечувати думку інших, погоджуватися або не погоджуватися з нею в певній комунікативній ситуації. Саме тому формування професійної іншомовної компетентності є актуальним для курсантів ВВНЗ.

Одним із питань навчання іноземної термінології військового фаху є накопичення мовного матеріалу та розвиток навичок використання лексичних одиниць. Під час роботи з професійними текстами виникає низка лінгводидактичних проблем, яким варто приділяти увагу. Це, зокрема, питання відбору термінів, нарощення активного і пасивного запасу термінологічних одиниць, визначення обсягу військового словника, необхідного для передачі конкретної фахової інформації.

Для нинішнього етапу розширення міжнародного співробітництва пріоритетним напрямом у викладанні англійської термінології є засвоєння навичок здобуття інформації в чужомовних наукових фахових джерелах із метою подальшого засто-

сування її в науковій та практичній діяльності. Таким чином інтенсифікується процес читання спеціальних текстів іноземною мовою, актуалізується навчальна мета застосування Інтернет-джерел та виробляється додатковий стимул у навчанні англійської мови. Опрацьовувати засвоєні терміни найкраще в різних контекстах і видах мовленнєвої діяльності відповідно до етапу: перекладах текстів та окремих речень з англійської мови рідною та навпаки, опрацьовуванні навчального діалогічного мовлення, підготовці усних виступів для доповіді на конференціях, складанні анотацій до наукових публікацій тощо. Вивчення термінологічної лексики має включати різноманітні види роботи: опрацювання на практичних заняттях, відтворення лекцій англійською мовою, обговорення групою заданої теми на занятті типу «круглого столу» або на навчальній конференції. Також сприяють отриманню навичок вільного володіння іноземною термінологією вибраної спеціальності анотування, тезування та реферування.

Очевидно, що вивчення термінологічної лексики у процесі викладання іноземної мови професійного спілкування буде тим успішнішим й ефективнішим, чим краще зроблений добір іншомовного фахового матеріалу, який залучається до навчального процесу. Таким базовим матеріалом є, перш за все, тексти фахового спрямування, які вважаються «джерелом для розширення фахового термінологічного словника», предметом читання та обговорення на заняттях, основою для використання в мовленнєвих ситуаціях, для аудіювання, тобто для цілеспрямованої і продуктивної мовленнєвої діяльності курсантів (Агапій, 1998: 1). Як вважає К. Кусько, «текст за фахом – це передусім засіб становлення та розвитку професійної, точніше мовно професійної майстерності» (Кусько, 1996: 5). Власне читання літератури за фахом збагачує термінологічний вокабуляр курсантів, що своєю чергою уможливує, за К. Кусько, «транспозиції термінологічних одиниць в усний чи письмовий текст за фахом», тобто дає змогу будувати непідготовлене висловлювання за професійною тематикою, вести документацію тощо (Кусько, 1996: 5). На важливості правильного підбору текстів для задоволення пізнавальних потреб майбутніх спеціалістів наголошує С. Фоломкіна. На її думку, текст виступає «як основна комунікативна одиниця, якою користується людина в мовленнєвій діяльності» (Фоломкіна, 1997: 7). Деякі дослідники з питань термінології вважають, що саме па основі фахових текстів можна відпрацювати визначення, дефініцію для кожного терміна. Тому важко не погодитись із твердженням, що на

кожному занятті необхідно здійснювати читання нових, доступних за складністю і змістом текстів. Як свідчить практика, на початковому етапі вивчення англійської мови професійного спрямування курсанти більш зацікавлені й продуктивні опрацьовують термінологію сучасних текстів науково-популярного стилю, періодичних видань за фахом навчання. Натомість курсанти старших курсів, в яких уже сформовано предметно-понятійну базу, які розуміють терміни рідною мовою, опрацьовують самостійно термінологію з неадаптованих автентичних текстів наукового стилю. Такий вид «ознайомлювального» або «пошукового» читання необхідний курсантам для підготовки до написання рефератів, доповідей тощо.

Робота над текстом за фахом починається з подачі фонетичного опрацювання термінів і термінологічних словосполучень як ізольовано, так і в реченнях під час виконання умовно-мовленнєвих вправ рецептивного та репродуктивного характеру. Такі вправи допоможуть, на думку М. В. Ляховинького, «краще усвідомити правила утворення дериватів і способів конверсії слів», переосмислити вживання «загальноновживаних лексичних одиниць, які набувають термінологічного значення» і поступово здогадатися чи зрозуміти значення того чи іншого терміна або термінологічного словосполучення (Ляховицький, 1991: 6). Щоб визначити термін, встановити наявні зв'язки з іншими термінами, які входять у визначену сукупність термінів, необхідно дати його тлумачення в певному контексті. На необхідності «контекстуального розкриття спів значень термінів з опорою на знання основного значення» та засвоєнні термінологічної лексики наголошував Г. Чорновол (Чорновол, 2014: 8). Отже, термін набуває конкретного значення у контексті, а контекст своєю чергою допомагає здогадатися про відповідне значення терміна, не вдаючись до його перекладу.

Таким чином, ми розуміємо, що викладач має так підготувати план роботи над новими термінами, щоб підключити якомога більше тренувальних вправ як під час першого пред'явлення лексичного матеріалу, так і під час подальшого засвоєння, щоб забезпечити максимальну кількість повторень нового слова, багаторазове прослуховування і відтворення його курсантами в мові. Тому ознайомлення курсантів з новими словами і їх первинне закріплення є дуже напруженою роботою. Неконтекстні вправи включають номінацію предметів, групування слів за певними ознаками, переклад окремих слів з однієї мови іншою. Контекстні вправи включають запам'ятовування і вилучення слів із контек-

сту або їх включення в контекст. За допомогою спеціально розроблених вправ встановлюється стійкий рефлексивний зв'язок між зоровим образом та його словесним визначенням, що сприяє природному запам'ятовуванню іноземних слів (Агапій, 1998: 1). Коли такий зв'язок встановлено, то в процесі сприйняття слова, яке є стимулом, що поступає у мозок, в уяві курсанта автоматично постає зоровий образ як реакція мозку, що забезпечує розуміння слова. Процес запам'ятовування іншомовних термінів стає більш цікавим та стимулює подальше вивчення іноземної мови.

Для роботи з термінологією Н. Бородіна радить «застосування проблемних питань і завдань, ділових ігор, дискусій, термінологічних диктантів, тестових завдань», а також певних типів вправ: кумуляційно-когнітивних, репродуктивних, аналітичних, узагальнено-творчих, комунікативних (Бородіна, 2007: 2). О. Дженджеро рекомендує для вивчення термінів вправи репродуктивного характеру, вправи на перекладання, вправи з використанням текстів зі спеціальності (Дженджеро, 2013: 4). Ми поділяємо думку про те, що в процесі навчання курсантів ВВНЗ іноземної мови використання різних видів вправ має свою специфіку, оскільки першочерговим є не лише поглиблення базових теоретичних знань, а й вироблення навичок практичної діяльності за фахом. Оперування фаховою термінологією в майбутній професійній діяльності у цьому контексті набуває особливої актуальності, бо лише за умови ґрунтовного оволодіння спеціальною лексикою успішна трудова діяльність є можливою взагалі. «Оволодіння основами будь-якої професії розпочинається із системи загальних і професійних знань, засвоєння галузевої фразеології та термінології» (Дженджеро, 2013: 4). Зокрема, традиційну систему вправ доцільно поєднати з роботою зі словником. Це урізноманітнить навчальний процес, сприятиме зацікавленню курсантів, створить можливості для формування навичок пошуково-дослідницької роботи. Так, було визначено деякі типи вправ, які сприятимуть покращенню розуміння та запам'ятовування термінів курсантами військових ВНЗ.

Вправа 1. Мета: сприйняття та ознайомлення з активною термінологічною лексикою теми.

Завдання: Read the terms given below and their definitions. Practice until you can explain them in English. Then find Ukrainian equivalents to them.

Вправа 2. Мета: ідентифікація та розпізнавання термінологічних одиниць.

Завдання: Fill in the gaps using the terms listed above. Make any other changes in the following

sentences if necessary. Can you translate these sentences into Ukrainian?

Вправа 3. Мета: розпізнавання термінологічних одиниць та перетворення їх граматичних форм.

Завдання: Open the brackets in the following sentences, using the given terms in the correct form.

Вправа 4. Мета: оперування термінами на рівні словосполучення і речення.

Завдання: Match the words on the left with the words on the right to make collocations. Use them in the sentences of your own.

Вправа 5. Мета: перетворення і звуження термінологічних одиниць.

Завдання: For each of the following definitions find the term or expression which it explains and write it down. The first has been done for you.

Вправа 6. Мета: перетворення термінологічних одиниць та оперування ними на рівні речення.

Завдання: Agree with the following statements or correct them.

Вправа 7. Мета: перетворення та розширення термінологічних одиниць; оперування ними на рівні словосполучення і речення.

Завдання: Make up questions of your own with the given terms. Ask your partner to answer them.

Вправа 8. Мета: розширення та оперування термінологічними одиницями на рівні речення.

Завдання: Suggest your ideas to complete/to paraphrase the following sentences, which contain military terms.

Вправа 9. Мета: орієнтування на читання тексту і визначення його основної ідеї; ймовірне прогнозування змісту тексту за заголовком або поданими термінами.

Вправа 10. Мета: знаходження термінологічних одиниць у тексті; оперування ними на рівні фрази/групи фраз.

Завдання: While you read, find information about the effects of inflation and put it down in the table below. The first has been done for you.

Вправа 11. Мета: контроль і взаємоконтроль розуміння термінологічної лексики у тексті; оперування термінами на рівні речення.

Завдання: In turns with your partner ask and answer the following questions to check how well you understand the text. Have your partner answer any other questions on the topic under consideration you would like to ask him/her.

Вправа 12. Мета: розгортання висловлювань із термінологічною лексикою; оперування термінами на рівні речення.

Завдання: Work in pairs. Give your comments on the following statements from the text. Your partner either supports or refutes them. Prove your point of view with arguments from the text.

Висновки. Таким чином, ми доходимо висновку, що володіння фаховою термінологією – показник ґрунтовності підготовки спеціаліста, його конкурентоздатності на сучасному ринку праці, тому її засвоєння є однією з важливих проблем сучасної педагогічної освіти. Розвиток навичок оперування науковими термінами приведе до підвищення пізнавальних здібностей під час вивчення фахових та спеціальних дисциплін. Варто підкреслити, що запропонований комплекс вправ для навчання курсантів ВВНЗ термінологічної лексики при опрацюванні фахових текстів у поєднанні з фундаментальними методичними прийомами та новітніми формами роботи на заняттях з іноземної мови забезпечить якісну підготовку майбутніх спеціалістів до вивчення спеціальних термінів. Ефективне читання іншомовної літератури за спеціальністю сприятиме критичному осмисленню та творчому застосуванню отриманої інформації під час професійно орієнтованого спілкування англійською мовою. А цілком осмислене вживання термінологічної лексики призведе до підвищення конкурентоздатності майбутніх офіцерів на сучасному ринку праці, сприятиме формуванню та вдосконаленню в майбутніх фахівців військової справи навчально-пізнавальних умінь і навичок оперування науковими термінами, підвищенню пізнавальних здібностей під час вивчення фахових та спеціальних дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапій А. П. Лексико-семантична група дієслів мовлення в сучасній англійській мові : навч. посібник. Чернівці, 1998. 231 с.
2. Бородіна Н. С. Наукові засади професійного засвоєння лінгводидактичної термінології студентами філологічних факультетів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Херсон, 2007. 22 с.
3. Гончарова О. М. Теоретико-методичні основи особистісно орієнтованої системи формування інформативних компетентностей студентів економічних спеціальностей : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 490 с.
4. Дженджеро О. Л. Збагачення професійного мовлення студентів нефілологічних спеціальностей українською науковою термінологією. *Теоретические и практические научные инновации* : сб. науч. докладов. Краков : Sp.z o. o. «Diamond trading tour», 2013. С. 41–45.
5. Кусько К. Ф. Лінгвістика тексту за фахом. Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов : навч. посібник. Львів : «Світ», 1996. 213 с.

6. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков : навч. посібник. Москва : Высшая школа, 1991. 153 с.
7. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе : навч. посібник. Москва : Высшая школа, 1997. 77 с.
8. Чорновол Г. В. Деякі аспекти вивчення професійної термінології студентами нефілологічних напрямів підготовки. *Термінологічний вісник*. 2019. Вип. 5. С. 380–387.
9. Hulchinson Tomand Alan Waters. English for Specific Purposes. A learning-centred approach. Cambridge : CUP, 1998. P. 19–20.

REFERENCES

1. Аһаріі А.Р. Leksyko-semantychna hrupa дієслів movlennia v suchasній anhlіiskій movі [Lexical-semantic group of speech verbs in modern English]: навч. посіб. Chernivtsi, 1998. 231 s. [in Ukrainian].
2. Borodina N. S. Naukovi zasady profesiinoho zasvoiennia lnhvodydaktychnoi terminolohii studentamy filolohichnykh fakultetiv [Scientific basis of professional mas-tering of linguodidactic terminology by students of philology faculties]: abstract of thesis for obtaining scientific degree of Candidate of Pedagogy : 13.00.02. Kherson, 2007, 22 p. [in Ukrainian].
3. Honcharova O. M. Teoretyko-metodychni osnovy osobystisno orіentovanoi systemy formuvannia informatyvnykh kompetentnosti studentiv ekonomichnykh spetsialnosti: dys. doktora ped. nauk [Theoretical and methodical bases of personally oriented system of formation of informative competences of students of economic specialties: dis. Dr. Ped. Science] : 13.00.04. Kyiv, 2007. 490 s. [in Ukrainian].
4. Dzhendzhero O. L. Zbahachennia profesiinoho movlennia studentiv nefilo-lohichnykh spetsialnosti ukrainskoіu naukoіu terminolohііeu [Enriching professional vocabulary of non-philological faculty students by Ukrainian scientific terminology]. *Teoretycheskye y praktycheskye nauchnye ynnovatsyy* : sb. nauch. dokladov. Krakov : Sp.z o. o. «Diamond trading tour», 2013. S. 41–45. [in Ukrainian].
5. Kusko K. F. Lnhvistyka tekstu za fakhom. Lnhvodydaktychna orhanizatsiia navchalnoho protsesu z inozemnykh mov [Linguistics of the text by specialty. Linguodidactic organization of the educational process in foreign languages] : навч. посіб. Lviv : «Svit», 1996. 213 s. [in Ukrainian].
6. Lyaxovitskiy M. B. Metodika prepodavaniya inostrannyih yazyikov [Methods of teaching foreign languages] : навч. посіб. Moskva : Vysshaya shkola, 1991. 153 s. [in Russian].
7. Folomkina S. K. Obuchenie chteniyu na inostranom yazyike v neyazykovom vuze [Learning to read in a foreign language in a non-language university] : навч. посіб. Moskva : Vysshaya shkola. 1997. 77 s. [in Russian].
8. Chornovol H. V. Deiaki aspekty vyvchennia profesiinoi terminolohii studentamy nefilolohichnykh napriamiv pidhotovky [Working with professional terminology in the process of forming speech competence of non-philological faculty students]. *Terminolohichniy visnyk*. 2019. Vyp. 5. S. 380–387. [in Ukrainian].
9. Hulchinson Tomand Alan Waters. English for Specific Purposes. A learning-centred approach. Cambridge : CUP, 1998. P. 19–20.